

Programma 6 Energie

Provincie Noord-Brabant

Algemene voortgang van het programma

Het begrotingsprogramma Energie gaat over de energietransitie als onderdeel van de opgave om verdere klimaatverandering te voorkomen door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen (mitigatie). Een opgave waarvan de urgentie en ambitie steeds groter worden. Zie bijvoorbeeld het Regeerakkoord en de hoge energieprijzen als gevolg van de Oekraïne-oorlog waardoor besparing en energie-armoede meer dan voorheen in de aandacht staan. Maar het is ook een opgave waarvan de realisatie wordt belemmerd door zaken als de krappe arbeidsmarkt en de (kaders rond de) energie-infrastructuur.

We werken aan een duurzame en energiezuinige samenleving om onze provincie aantrekkelijk en concurrerend te houden richting 2030 en 2050. Dat doen we op basis van de Energieagenda 2019-2030 (PS eind 2018) en de nieuwe aangescherpte Uitvoeringsagenda Energie 2022-2023 'Urgent en Kansrijk' (GS april 2022).

Begin dit jaar zag de monitor Energieagenda 2019-2030 het licht. Deze zal worden benut voor beleidsverantwoording en de samenwerking met de RES-partners. Het primaat van de uitvoering van de Regionale Energie Strategieën (RES'en) ligt bij de gemeenten, de onderlinge rolverdeling is verder uitgewerkt in de in februari vastgestelde governance voor de uitvoering van de RES'en 1.0.

De energietransitie vraagt om het optimaal benutten en uitbreiden van het brede energiesysteem voor elektriciteit, gas en warmte. Op de langere termijn zal er een nieuw energiesysteem ontstaan met meer flexibiliteit door opslag en conversie van energie, gevoed door bronnen die in de meeste gevallen tijdelijker en lokaler van aard zijn.

Intussen loopt de transitie tegen de grenzen van het huidige systeem aan; naast transportschaarste is voor bedrijven lokaal inmiddels ook sprake van afnameschaarste. Met de nieuwe kwartiermaker wordt invulling gegeven aan de Taskforce Transportschaarste die is aangekondigd in de recente Statenmededeling. Met de aanpak van transportschaarste op de korte termijn, het vinden van lokale oplossingen, wordt gestart in de RES-regio MRE (Metropoolregio Eindhoven). In en met RES-regio West-Brabant start een pilot rond het programmeren en prioriteren, gericht op de middellange termijn in deze aanpak. Richting lange termijn is met de aanbesteding van de tweede fase systeemstudie een stap gezet. Tot slot: We zien de energietransitie als een gedeelde opgave. De inzet van burgers, bedrijven, overheden en maatschappelijke organisaties is nodig om deze te laten slagen. Via Brabant Geeft Energie en het programma Sociale Innovatie Energietransitie (SIE) is onze ondersteuning aan co-creatie trajecten gericht op een energietransitie waaraan iedereen kan meedoen vervolgd.

Wat willen we bereiken?

Verduurzaming van de energieopwekking

Indicator*:

- Totale productie van hernieuwbare energie in petajoule (PJ) (verplichte indicator, bron Klimaatmonitor)
- Opgave opwek hernieuwbare elektriciteit in de RES'en (6,5 TWh in 2030)

*zie programmeerdocument Energie voor inzicht in meerjarige ontwikkelingen

Stand van zaken

Wat gaan we daarvoor doen?

Afspraak Wind op Land 2020, inclusief techniekneutrale verdubbelingsopgave Omschrijving (toelichting)

Wij zetten ons er voor in dat de Brabantse doelstelling van 470,5 MW windenergie op land in 2020, conform afspraken met het rijk, uiterlijk in 2023 is gerealiseerd. Op basis van de landelijke Monitor Wind op Land 2020, is daarbij in beeld gebracht welk deel van de landelijke opgave van 6.000 MW wind op land, op 31 december 2020 nog niet is gerealiseerd. Conform afspraak moet deze opgave verdubbeld zijn gerealiseerd in 2023. Dit mag techniekneutraal en er is geen taakstelling per provincie. Berekeningen van het PBL geven aan dat deze verdubbelingsopgave, via de uitvoering van de RES'en, in 2023 gerealiseerd kan zijn.

Indicator	2022	2023	2024	2025
Opgesteld vermogen		685 MW		

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2023 is per RES-regio 1 maatwerkoplossing voor optimaal en efficiënt gebruik van het energienetwerk gerealiseerd.

Omschrijving (toelichting)

In samenspraak met gemeenten, netbeheerder(s) en ontwikkelende partijen is het streven om te zoeken naar maatwerkoplossingen waarbij het energienetwerk zo optimaal en efficiënt mogelijk wordt ingericht en gebruikt. Het voorkomen van hoge maatschappelijke kosten en het huidige gebrek aan transportcapaciteit op het elektriciteitsnetwerk zijn directe aanleiding. Oplossingen kunnen bestaan uit gedeelde aansluitingen van zon- en windparken of lokaal/regionaal aanbod en vraag van energie op elkaar afstemmen.

Indicator	2022	2023	2024	2025
Aantal maatwerkoplossingen voor optimaal en efficiënt gebruik energienetwerk		Per RES-regio 1 maatwerkoplossing dat is opgestart		

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Regionale Energie Strategieën

Omschrijving (toelichting)

De energietransitie is een gezamenlijke opgave. Waarbij de afstemming tussen verschillende partijen noodzakelijk is. Of dat nu gaat om grootschalige opwek van hernieuwbare energie, besparing of de warmtetransitie. In de RES'en werken gemeenten, waterschappen en provincie samen aan het opstellen van een strategie om subdoelen te stellen en de weg naar uitvoering daarvan. De vastgestelde RES'en vormen het afsprakenkader waarbinnen de verschillende genoemde partijen hun bijdrage leveren aan de doelstelling van de energietransitie.

Om de in 2021 vastgestelde RES'en 1.0 succesvol te realiseren, dienen nadere afspraken te worden gemaakt tussen de betrokken partijen. Daartoe stellen we in 2022 gezamenlijk afspraken vast over governance en gezamenlijke uitvoering. In RES-verband zal de komende jaren tevens gewerkt worden aan de RES 2.0, waarin aandacht zal zijn voor de warmtetransitie en voor actualisatie van de RES'en 1.0.

Indicator	2022	2023	2024	2025
-----------	------	------	------	------

Afsprakenkader over governance en uitvoering RES 1.0

Vastgesteld afsprakenkader

Aantal RES'en

4 vastgestelde RES-en 2.0

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Wat willen we bereiken?

Verminderen emissies broeikasgassen

Indicatoren*:

- (Verplicht) Totale emissie broeikasgassen (uitgedrukt in CO2-equivalenten) in tonnen uitstoot (bron Klimaatmonitor) (streefwaarde 2030 10.7 Mton)
- Emissie gerelateerd aan energie: totale CO2- emissie in tonnen uitstoot (bron Klimaatmonitor) (streefwaarde 2030: 7,6 Mton)
- Verbruikte energie totaal in PJ (bron: Klimaatmonitor) (streefwaarde 2030: 240 PJ)

*zie programmeerdocument Energie voor inzicht in meerjarige ontwikkelingen

Stand van zaken

Wat gaan we daarvoor doen?

Bevorderen naleving van de wettelijke energiebesparingsverplichtingen bij bedrijven onder provinciaal bevoegd gezag

Omschrijving (toelichting)

Bij de verduurzaming van de industrie in Brabant faciliteert de provincie in netwerkvorming, kennisdeling en het coördineren van strategische vraagstukken zoals de benodigde toekomstige energie-infrastructuur voor de industrie. We doen dat onder meer door de belangen van Brabant te borgen in de Cluster Energie Strategieën (CES-en). Ook ondersteunen we de vorming van een industrietafel Midden-en West-Brabant om samen met de industrie op te trekken bij strategische trajecten. Gezien de meerwaarde van de BEL-groep (Brabantse Energy Leaders) zetten we onze trekkende rol hiervoor onverminderd voort.

Bevorderen naleving van landelijke wet- en regelgeving over energiebesparing bij bedrijven onder provinciaal bevoegd gezag. Via toezicht en handhaving door de omgevingsdiensten wordt er op toegezien dat de energiebesparingsmaatregelen bij bedrijven daadwerkelijk worden gerealiseerd. Hiermee bevorderen we de vermindering van de broeikasgasemissies en bevorderen we tegelijkertijd een gelijk speelveld. In 2022 is 75% van de energierelevante bedrijven gecontroleerd door de omgevingsdiensten.

Indicator	2022	2023	2024	2025
Het aandeel van bedrijven dat gecontroleerd is door de omgevingsdiensten	75%	100%		
Aandeel van de bedrijven dat maatregelen treft/voldoet		75%	100%	

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Er zijn 40 controles voor 2022 geprogrammeerd, waarmee de realisatie uitkomt op 66%. Voor 2023 zijn 49 controles voorzien, waarmee de realisatie uitkomt op 100% in 2023.

De indicator heeft betrekking op het controleren van de vergunningvoorschriften voor energiebesparing van bedrijven waarvoor GS het bevoegde gezag is.

Er is een wijziging in wetgeving in 2023 op komst die maakt dat de indicator in 2023 zijn geldigheid verliest. De vergunningvoorschriften voor energiemaatregelen komen te vervallen vanaf 2023. In de plaats daarvan zullen de bedrijven voor het aspect energie moeten voldoen aan de landelijk geldende algemene regels. Het toezicht op energiebesparing blijft maar o.b.v. andere regels. Bij de Burap 2 komen we terug op wat dit betekent voor de indicator vanaf 2023 en verder.

We ontwikkelen een aanpak voor de verduurzaming van (maatschappelijk) vastgoed**Omschrijving (toelichting)**

In samenwerking met de Rijksoverheid geven we decentraal uitvoering aan het ontzorgingsprogramma voor 'kleine' maatschappelijk vastgoedeigenaren. Er is een provinciaal ontzorgingsloket opgezet dat zich richt op maatschappelijk vastgoedeigenaren met een kleine vastgoedportefeuille in de kleine Brabantse gemeenten, bijvoorbeeld van zorginstellingen, scholen en sportbedrijven. Het ontzorgingsloket helpt deze vastgoedeigenaren bij het verduurzamen van hun gebouwen. Het Rijk heeft voor de uitvoering van het 3-jarig programma een specifieke uitkering van € 2 mln beschikbaar gesteld. Met dit bedrag beoogt de provincie 140 vastgoedeigenaren 210 gebouwen te helpen verduurzamen en daarmee te komen tot meer energiebesparing en of duurzame opwek en vermindering van CO₂-uitstoot. Het uiteindelijke aantal verduurzaamde gebouwen hangt af van de bereidheid van de vastgoedeigenaren de verduurzamingsmaatregelen daadwerkelijk uit te voeren.

Indicator	(2021)	2022	2023	2024	2025
Ontzorging maatschappelijk vastgoedeigenaren					
* Aantal deelnemende vastgoedeigenaren	20-30	40-55	40-55		
* Beoogd aantal verduurzaamde vastgoed objecten	0	20-40	30-50	50-70	30-50

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)****Mobiliteit****Omschrijving (toelichting)**

Zie programma 8 "Basisinfrastructuur Mobiliteit" m.b.t. duurzaam bouwen en beheren van provinciale infrastructuur en 100% elektrische bussen in concessies in Brabant.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)****Wat willen we bereiken?**

Bijdrage leveren aan een toekomstbestendige energie-infrastructuur

Indicator:

- Bijdragen aan de ontwikkeling van oplossingen voor opslag en conversie voor een haalbare en betaalbare energietransitie

Stand van zaken

Wat gaan we daarvoor doen?

Ontwikkelen van een aanpak om ontwikkelingen in vraag- en aanbod van energie enerzijds en ontwikkelingen in beschikbare netcapaciteit anderzijds met en tussen diverse partijen op elkaar af te stemmen

Omschrijving (toelichting)

Het aanbod van decentraal opgewekte elektriciteit zal de komende jaren steeds meer toenemen. Echter ook de vraag naar elektriciteit. Hierop moet het bestaande elektriciteitsnetwerk ingrijpend worden aangepast. Dit vraagt de komende jaren afstemming tussen diverse partijen en projecten. Zowel in ruimte als in tijd. In dat kader stellen we in 2022 discussienotitie over programmeringsafspraken met betrekking tot netcapaciteit.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Realiseren van een strategisch netwerk van (semi-)publieke laadpunten

Omschrijving (toelichting)

In samenwerking tussen de provincie Noord-Brabant; Limburg en 78 gemeenten wordt uitvoering gegeven aan de Regionale Aanpak Laadinfrastructuur (RAL) Zuid. In dat kader is het doel om in 2024 minimaal 4.500 en maximaal 8.000 (semi-)publieke laadpunten te realiseren voor elektrische (personen)voertuigen binnen de deelnemende gemeenten. Hiervoor is in 2020 een concessie verleend aan een marktpartij die daarvoor gaat zorgdragen. Hoofdpoging vanuit de Nationale Agenda laadinfrastructuur (NAL) is dat de beschikbaarheid van (semi-)publieke laadpunten geen belemmering mag vormen voor de uitrol en groei van elektrische personenvoertuigen.

Indicator	2022	2023	2024	2025
Verhouding (semi-)publieke laadpunten / elektrische personenvoertuigen	Minimaal 1 (semi-)publiek laadpunt per 5 elektrische personenvoertuigen	Minimaal 1 (semi-)publiek laadpunt per 5 elektrische personenvoertuigen		

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Het is een uitdaging om de (snelle) groei in elektrische voertuigen bij te houden qua uitroltempo laadpalen, mede door krapte op de arbeidsmarkt voor installateurs. Het streven blijft erop gericht om de verwachte sterke groei van EV-personenauto's de komende jaren bij te houden met als doel de verhouding 1:5 ((semi-)publieke laadpunten). Het niet halen van deze indicator hoeft in de praktijk niet direct problematisch te zijn, omdat zowel de accucapaciteit toeneemt (trend: toenemend, waardoor minder vaak geladen hoeft te worden) als het laadvermogen (trend: toenemend, waardoor sneller/in kortere tijd geladen kan worden). In de toekomst (medio 2023) komt er naar verwachting een nieuwe landelijke indicator voor de definitie van

een dekkend laadnetwerk: de laaddruk. Daar werken we als provincie samen met I&W en RVO aan. Deze indicator houdt wel rekening met genoemde trends omdat gekeken wordt naar het daadwerkelijke gebruik van laadpalen.

Stimuleren netwerksamenwerking rond en eerste uitrol van innovaties in de energie-infrastructuur **Omschrijving (toelichting)**

Samen met externe partijen en met Programme Economie wordt gewerkt aan de verdere ontwikkeling van de innovatie coalitie energieconversie en –opslag. Daarbij is er specifieke aandacht voor de thema's 'slimme integreerbare zonne-energieoplossingen', 'waterstof als enabler voor industrie en maatschappij' en 'de batterij van en voor de toekomst'. Vanuit het Programma Energie wordt gewerkt aan de toepassing en uitrol van de energie-innovaties binnen de 3 genoemde thema's.

Indicator	2022	2023	2024	2025
Opslag en conversie voor een haalbare en betaalbare energietransitie		2 pilots gestart		
Uitrol van een nieuwe technologie een bijdrage levert aan het eerder en/of tegen geringere kosten behalen van de provinciale energiedoelstellingen		1 project gestart		

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Ontwikkelingen en onzekerheden

Afhankelijkheid vele partners / marktwerking

De energietransitie biedt grote kansen, maar is tevens een complexe opgave, waarin op vele terreinen gelijktijdig verandering noodzakelijk is en waarvoor vele spelers nodig zijn. De vijf transitiepaden vragen allemaal, op zichzelf én in onderlinge samenhang, verandering van overheden, maatschappelijke instituties, bedrijven en inwoners. De provincie is slechts één van de vele noodzakelijke spelers en bovendien een speler met beperkte sturende mogelijkheden. Daarmee is onze invloed beperkt en is focus op samenwerking en rolneming belangrijk. We hebben weinig wettelijke taken op het gebied van de energietransitie, het grootste gedeelte van de opgave dient gerealiseerd te worden door andere partijen dan de provincie. Als provincie zijn we slechts één van de spelers die aan deze opgave werken. Samen met Europa, het Rijk, provincies, gemeentes, kennisinstellingen en het bedrijfsleven (MKB) leveren we een bijdrage aan het genoemde resultaat. Nadere informatie over financiële risico's en risicobeheersing staat in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Transportschaarste

Als gevolg van het wijzigende aanbod van elektriciteit (zowel wat betreft locatie van levering als ook het moment van levering (weersafhankelijk)) zijn uitbreiding en modernisering van het elektriciteitsnetwerk noodzakelijk. Dit kan echter niet van vandaag op morgen gerealiseerd kunnen worden. Opgave is dan ook om de beschikbare capaciteit zo goed mogelijk te gebruiken. (Grootschalige) opwek van hernieuwbare energie zal altijd moeten worden geprioriteerd, zowel onderling, als ook met bedrijvigheid en woningbouw. Dit maakt het niet vanzelfsprekend dat ieder grootschalig project zonder vertraging kan worden aangelegd. Dat kan mogelijk gevolgen hebben voor het behalen van doelstellingen, zeker de doelstellingen voor de eerstkomende jaren.

Intensivering klimaatbeleid

Met de verhoogde ambities op Europees en nationaal niveau ligt het in de lijn der verwachting dat ook van de provincies een grotere bijdrage aan de klimaatopgave wordt gevraagd. Wij gaan ervan uit dat beleidsintensivering en extra taken die naar de provincie komen ook gepaard gaan met extra middelen vanuit het rijk.

De doelstellingen van het Klimaatakkoord uit 2019 passen inhoudelijk binnen de Kaders zoals PS deze vaststelde met Omgevingsvisie en Energieagenda 2019-2030. De benodigde extra middelen voor uitvoering van het Klimaatakkoord (ook via andere portefeuilles dan energie) zijn in beeld gebracht via een landelijk bestuurslastenonderzoek. In 2022 wordt een eerste (gedeeltelijke) uitkering verwacht volgens de verdeelsleutel die in IPO-verband overeengekomen is. Dit jaar wordt intern geïnventariseerd welke taken vanuit het Klimaatakkoord in uitvoering zijn en op welke onderdelen nog (extra) inzet nodig is.

Financieel overzicht

Bedragen x € 1.000

6. Energie	Begroting t/m wijz. 1	Wijziging 2	Begroting t/m wijz. 2
Lasten	12.896	3.541	16.437
Baten	181	544	725
Saldo baten en lasten	12.715 N	2.997 N	15.712 N